

BESZÁMOLÓ

A MAGYARORSZÁGI BÁNYÁSZATI MÚZEUMOK ÉS KIÁLLÍTÓHELYEK IV. KONFERENCIÁJÁRÓL

Hazánk legnagyobb tematikus múzeumi hálózata a több mint hatvan múzeumból álló bányászati és kohászati múzeumok együttese. A magánszemélyek által létrehozott és üzemeltetett kiállítóhelyektől az országos hatáskörű múzeumokig összesen 67 darab, a bányászat és a kohászat történetét és múltját, műszaki kultúráját bemutató intézmény található az országban. A Gánti Balás Jenő Bauxitbányászati Múzeum és Földtani Park Geológiai Látogatóközpont és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület felelősséget érezve szakmáink emlékei, a bányász- és kohásztörténelem megőrzése iránt **2023. október 20-án** megrendezte a magyarországi bányászati és kohászati múzeumok IV. konferenciáját. A konferenciát a Magyar Bányászati Szövetség, a Magyar Öntészeti Szövetség, és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület támogatta.

A konferencia célja az általános helyzetértékelés, a legújabb múzeumi módszerek és fejlesztések ismertetése, valamint a kiállítóhelyek munkájának összehangolása, kölcsönös erősítése volt. A rendezvényen a kiállítóhelyek mellett részt vettek két olyan, országos hatáskörű intézmény képviselői, amelyek nagyban segíthetik a minél magasabb színvonalú kiállítóhelyi, múzeumi munkát: a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum és a Szentendrén működő Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ vezetői, munkatársai. Ezzel igyekeztünk elérni, hogy intézményünk bekapcsolódjanak az országos eseményekbe és lehetővé váljon a minél magasabb színvonalú szakmai képzés is intézményeink munkatársai részére.

A program a Gánti Balás Jenő Bauxitbányászati Múzeum és Földtani Park Geológiai Látogatóközpont területén került megrendezésre összesen 39 fő résztvevővel. A résztvevők az alábbi szervezeteket képviselték:

Bányáször Instant Túrák Mozgalom
Dorog - Reimann Miniverzum
Gánti Önkormányzat
Magyar Bányamérő Alapítvány
Magyar Bányászati Szövetség
Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum (MMKM)
MMKM Alumíniumipari Múzeum
MMKM Öntödei Múzeum
Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum
Magyar Öntészeti Szövetség
Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE)
OMBKE Bányamérő Csoport
OMBKE Dunaújvárosi csoportja
OMBKE Székesfehérvári Szervezete
OMBKE Tatabányai Helyi Szervezete
Soproni Városi Múzeum Központi Bányászati Múzeum

A konferenciát **Krausz János**, Gánt község polgármestere nyitotta meg.

Elsőként **Mednyánszky Miklós** az OMBKE Történeti és Múzeumi Bizottságának vezetője adott tájékoztatást a bányászati és kohászati múzeumok helyzetéről. Elmondta, hogy a pandémia miatti két éves kényszerszünet után intézményeink hatalmas lendülettel indultak újra, nagyon sok látogatót fogadtak és számos, példamutató és követendő programot, akciót szerveztek, továbbá részt vettek számos, a múzeumok részére szervezett országos rendezvényen is.

Mécs Csaba, a Látogatóközpont vezetője részletesen ismertette a múzeum történetét, és az utóbbi két évben végzett fejlesztéseket. Külön kiemelte azt, hogy a település, lakói, vezetői fontosnak tartják a hagyományok ápolását, őrzését, és a kiállítóhely meglétét.

A látogatóközpont teljes egészében saját forrásból illetve a helyi lakosok, szakemberek hathatós közreműködésének köszönhetően jöhetett létre. Figyelemreméltó a nemzetközi látogatottságuk, Németországból, Franciaországból, Ausztriából is rendszeresen érkeznek látogatók.

Rámutatott arra, hogy amikor megjelenik egy-egy hír a bányászati múzeumról, vagy múzeumokról a médiában, láthatóan megemelkedik a látogatószám. Ezt a lehetőséget mindenképpen ki kellene használni, egyúttal segítséget kér abban, hogy hol és hogyan lehetne növelni az intézmények, kiállítóhelyek ilyen módon történő megjelenését.

Egyúttal elmondta, hogy éppen e cél elérése érdekében itt, a látogatóközpont nagytermében szeretnének kialakítani egy olyan sarkot, ahol 6-8 vitrinben a testvérintézmények bemutatkozhatnak, mert aki egy ilyen kiállítóhelyet, múzeumot felkeres – és kap információt másik ilyen létesítményről –, máris kedvet kaphat másik hely meglátogatására.

Ezt követően **Sós Henrietta**, a Szücsi Önkormányzat közösségsszervező-könyvtárosa mutatta be a Szücsi Bányász Emlékszobát és történetét. Előadásának bevezetőjeként szólt a helyi bányászat múltjáról, külön kiemelve az 1959-ben a X-es aknán történt súlyos bányabalesetet, ahol több mint harminc helybéli bányász vesztette életét.

Az önkormányzat – több helyi értéke mellett – 2021-ben vette fel a Települési Értéktárába a szücsi bányász emlékeket, majd pályázatot nyújtott be Agrárminisztérium „*Nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatása*” című pályázati kiírásra. Az elnyert pályázati támogatás segítségével a Művelődési Ház mellett kihasználatlanul álló kis épületben került kialakításra az emlékszoba az épület részleges felújítását követően.

A kiállítás tartalmi részéhez kiindulási alapként nagy segítséget nyújtott a településen korábban működő Szücsi Bányász Nyugdíjas Szakszervezet, akinek tagjai már gyűjtöttek illetve őriztek bányászszerszámokat, néhány dokumentumot, fényképet, emléket, illetve Sánta Lászlóné, a néhai Trombitás András főaknász lánya által alapította „1959-es Szücsi X-es akna

bányász-árváinak és leszármazottainak csoportja” akiknek már szintén volt valamennyi saját összeállítása a történeteket feltáró levéltári dokumentumokból. A gyűjtést segítette még Hamza Jenő nyugalmazott okleveles bányamérnök is, aki örömmel vette a hírt, hogy valamiféle komplex gyűjtés és feltárás van folyamatban egy kiállítás létrejöttéhez, ehhez ő maga is jónéhány dokumentumot, támpontot és sok hasznos tanácsot adott.

Sós Henrietta elmondta, hogy a kiállítás kialakításában segítséget nyújtottak az internetes adatbázisok (mint pl. az Arcanum és a Hungaricana adatbázisa), ahonnan korabeli újságcikkek letöltésére és azok bemutatására volt lehetőség. Ezeket összekapcsolták a helyi emlékezet összegyűjtött anyagaival. A tragédia éjszakáját is részletesen dolgozza fel a kiállítás, a hírekben megjelent újságcikkeken túl, Ursitz József személyes hangvételű beszámolóján át az éjszakáról, a tragédia utóhatásáig.

Elmondta, hogy továbbra is várnak a kiállításra anyagokat, tárgyakat. Az emlékszobát meglátogató fiatalok már nem ismerik, nem ismerhetik a klasszikus bányászati munkát, de jól látható, hogy a kiállítás nagy élményt jelent számukra.

A délelőtti szekció zárásaként **Nagy Magdolna**, SZNM Múzeumi Oktatási és Módszertani Központjának igazgatója mutatta be a Központ működését s feladatait.

Elmondta, hogy feladatuk minél több lehetőséget biztosítani az országban működő múzeumok dolgozóinak, munkatársainak annak érdekében, hogy minél magasabb szinten végezhesék munkájukat. Kiemelte a múzeumi szakemberképzést fontosságát, mert nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy ahhoz, hogy egy intézmény megkapja a hivatalos múzeumi státuszt, megfelelő szakképzettséggel rendelkező munkatársakra van szükség.

Ennek érdekében számos képzési programot indítottak el és bonyolítanak le folyamatosan, mint például:

- Múzeumi menedzserképzés
- Területi és kismúzeumi vezetési ismeretek modul, 30 óra
- Múzeumok alapok, 60 órás képzés
- Digitális múzeumi tartalmak előállítása, 30 óra e-learning
- Frontszemélyzet képzés, 30 óra

A képzéseket adott esetben a megrendelő egyedi igényére szabva, akár kihelyezett formában is lebonyolítják.

A vetített képes bemutatójában a résztvevők megismerhették azokat az eredményeket, amelyeket a MOKK ért el:

- Múzeumpedagógiai Nívódíj pályázatok
- Közösségfejlesztési mintaprogramok
- Ismeretátadási mintaprogramok
- 18 témakörben módszertani fejlesztés 500 szakértő bevonásával
- 55 modellként szolgáló mintaprojekt

Tájékoztattott arról is, hogy 80 múzeum már átvette valamelyik módszertant.

Bemutatta – és a résztvevők ingyen meg is kapták – a Központ által kiadott könyveket. Közel száz ilyen kiadvány jelent már meg. Felhívta a figyelmet, hogy ezek az anyagok az interneten is megtalálhatóak, ingyenesen letölthetőek a MOKK honlapján (<http://mokk.skanzen.hu>).

Ezek:

- Múzeumi iránytű sorozat
- MúzeumIskola sorozat
- Staféta füzetek
- Módszertani útmutatók

Szakmai kiadványaik, tanfolyamaik mellett az Igazgató Asszony felhívta a figyelmet a társszervek hasonló kezdeményezéseire, mint például a Tájház Szövetség Tájházi Tudástárára. A tájházak a települések történetét, értékeit bemutató intézmények – előadásából világossá vált, hogy megjelenésüket, működésüket tekintve sokban hasonlítanak a kisebb, helyi bányászati kiállítóhelyeinkre, ezért az itt szerzett tapasztalatokból éppen a kisebb kiállítóhelyek nyerhetnek ismereteket.

A szünetben a látogatók szakértő vezetéssel megtekinthették a bauxitbányászati emlékpark szabadtéri részét, az egykori bányát, és a látogatóközpont mellett található, bányászati eszközöket bemutató tárot.

A szünet után **Eichinger Attila**, a Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum igazgatója és **Németh-Gotthárd Gréta**, a múzeum igazgatóhelyettese mutatták be Közép-Európa legnagyobb szénhidrogén-bányászati múzeumát. Eichinger Attila bevezetőjében beszélt a hazai olajbányászat történetéről, majd ismertette, hogy hogyan került kialakításra a múzeum maga. A több részből álló intézményben olyan tárgyak, építmények is fellelhetők, amelyek a hazai szénhidrogén-bányászat legkiemelkedőbb szakembereinek alkotásai. Külön szólt Papp Simonról, a magyarországi kőolajbányászat atyjáról, és hogyan segítette élete végéig a kőolajtermelést.

Németh-Gotthárd Gréta, a múzeum igazgatóhelyettese a múzeumi munkáról beszélt. Kiemelte a családi programokat, ahol a gyereke és a szülei együtt vehetnek részt ásványfelismerésen, ásatásokon, de esti, fejlámpás múzeumlátogatást is szerveznek. Elmondta, hogy a MOGIM rendszeresen részt vesz a Múzeumok Fesztiválja és Múzeumok Éjszakája programon.

A résztvevők megismerhették a MOGIM legérdekesebb és igazán jövőbe mutató fejlesztését is: a múzeum a MOL CTO Innovation csapatával közösen elkészítette az intézmény lézerszkennelssel készült felmérését, amely egy virtuálisan bejárható 3D modellből és 360 fokos HDR (High-Dynamic Range) panorámaképekből áll. Megtudhattuk, hogy a 3D lézerszkennelést egyébiránt mérnöki területeken alkalmazzák, a térbeli adatok kinyerésének legkorszerűbb és leghatékonyabb módja. Különösen alkalmas épületek felmérésére (pl. egy jó évtizede a Mátyás-templomot is ezzel mérték fel, de alkalmazták pincerendszerek, barlangok felmérésére is). A lézerszkennel néhány perc alatt több millió pont 3D koordinátáját képes megmérni rendkívüli pontossággal és érintés nélkül, melynek eredménye egy térbeli “pontfelhő” lesz, amely pontok sokaságát tartalmazza, ezzel visszaadva a valóság látványát, és amelyből utólagos kiértékeléssel már tetszőleges helyekről határozhatjuk meg milliméteres pontossággal a méreteket, járhatjuk be az elkészült modellt.

Kelemen Kristóf, a MMKM Alumíniumipari Múzeumának muzeológusa előadásában arról a lehetőségről szólt, mely szerint a műszaki múzeumok igen nagy mértékben vehetnek részt a gazdasági innovációban. Ne feledjük, hány és hány olyan találmány, eszköz jött létre az elmúlt évszázadok során, amelyek további ötletek, műszaki megoldások kifejlesztéséhez adták meg a kezdő löketet – és ezeket a műszaki múzeumokból ismerhetik meg a fiatalok. Példaként felhozta az Alumíniumipari Múzeum jelenleg is tartó, Neumann János születésének századik évfordulója alkalmából rendezett emlékkiállítást, ahol székesfehérvári Videoton segítségével a gyerekek megismerhetik a „rég” korok (azaz a 15-20 évvel ezelőtti) számítástechnikai eszközeit, és ki is próbálhatják őket. Figyelemre méltó, hogy a gyerekek pillanatok alatt megtanulták használatukat, sőt (s ezt hozta fel különlegességgént), ha valami akadályba ütköztek, már tudták is javítani a problémát.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a jövő múzeumai már másképpen fognak kinézni, s erre külföldön már van is példa. Elkerülhetetlen, hogy interaktív, digitális programkínálat is legyen, a mai kor emberei, de főleg a fiatalok igénylik ezt.

Dr. Szemán Attila, a Soproni Múzeum Központi Bányászati Múzeumának főmuzeológusa egy ősi bányász hagyományról, hagyományos eszközről, a farbórról, és annak kapcsolódó részéről a kapcsokról tartott érdekfeszítő előadást. Itt a hazai és a külföldi bányászati múzeumok állományát használta bemutatóul.

A nap utolsó előadásában **Hartyán Csaba** a Bányász Kör Instant Túrák vezetője mutatta be a túramozgalmat. Elmondta, hogy már több mint kétezren teljesítették a túrák egyes köreit, s tervük továbbfejleszteni a csoportos, vezetett és egyéni túralehetőségeket.

Előadása leglényegesebb tanulsága az volt, hogy egy ilyen mozgalom szervezése és lebonyolítása során hogyan és milyen módon lehetséges bevonni a modern kommunikációs eszközöket, és ezek hogyan tudnak segíteni a múlt megismerésének folyamatában. A Dorogon és a szomszédos településeken haladó több mint tíz túra útvonalai, a teljesítések igazolásai, az ellenőrző pontok egytől-egyig a mozgalom internetes felületein találhatóak meg, és az adminisztráció is már teljesen interaktív módon történik. Kiemelte, hogy napjainkban szinte már mindenki használja ezeket az eszközöket, az azokra telepített alkalmazásokat.

A konferencia hivatalos részének lezárását követően a jelenlévők kötetlen beszélgetésen, tapasztalatcserén vitatták meg a bányászati és kohászati múzeumokkal kapcsolatos aktuális kérdéseket. Egyetértettek abban, hogy a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben ki kell alakítani valamilyen közös fellépés lehetőségét.

Ennek során Domonkos Csaba, a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum osztályvezetője felajánlotta, hogy a múzeumok tájékoztatását vállalják az MMKM részéről.

A rendezvény megmutatta, hogy a múzeumok és kiállítóhelyek láthatóan kezdik egyre jobban kihasználni a modern internetes lehetőségeket, de a kisebb kiállítóhelyeknek segítségre van szükség e folyamatban.

A fiatalok egyre inkább kötődnek ezekhez az alkalmazási módokhoz, és már több intézményünk példamutató gyakorlata is bizonyítja, hogy milyen nagy lehetőségek vannak

ebben. Az OMBKE megpróbál segítséget nyújtani ebben, de mindenképpen szükség van arra, hogy az egyes intézmények, kiállítóhelyek egymással is közvetlen kapcsolatba kerüljenek. A konferencia előadásainak egy részét megkaptuk, ezeket – természetesen az előadók jóváhagyásával együtt közzétesszük honlapunkon.

A rendezvény jó lehetőséget adott a szakmai tapasztalatcserére, továbbá arra, hogy a jelenlévő intézmények megismerjék egymás munkáját, tapasztalataikat átadhassák egymásnak.

A konferencián több olyan javaslat is elhangzott, amelyek az intézményeink munkáját segítő és támogató lehetőségekre mutatott rá. Ezekről OMBKE Történeti és Múzeumi Bizottsága egyeztetve a javaslattevőkkel, külön összefoglalót készít.

Gánt, 2023. november 6.

Mednyánszky Miklós
OMBKE Történeti és Múzeumi Bizottsága

FÉNYKÉPEK

**MAGYARORSZÁGI Bányászati és Kohászati
KIÁLLÍTÓHELYEK**

IV. KONFERENCIÁJA

GÁNT, 2023. OKTÓBER 20.

**Bányászati és kohászati
kiállítóhelyek IV. konferenciája**

Gánt, 2023. október 20.